

קובץ

הערות וביאורים

בתורת כ"ק אדמו"ר שליט"א

★

בפש"מ, רמב"ם, נגלה וחסידות

תצוה

גליון כג (תפב)

יוצא לאור על ידי

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

ברוקלין, ניו יארק

417 טראי עוועניו

שנת העיבוד, תהא שנת משיח טובה, שנת תשמט ירך

שנת המאתיים להולדת כ"ק אדמו"ר הצ"צ

שנת הארבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב"ה. עש"ק פ' ונצוה, שנוג וזשטט ידך.

ו ז ו כ ן ה ע נ ל נ י ם

שיחונ

- ד בענין מ"ש בזהר "מאן פני האדון ה' דא רשב"י.....
- האם ביקר הקב"ה אצל ישמעאל, ושאר עבדיו של אברהם
- ד אבינו ג"כ.....
- ה בענין הכפלות התיבה "שנה" אצל מיונו צדיקים.....

לקוטי שיחונ

- ז ונפלו ישראל בפונח אוהל מועד.....
- ל "ונוחשים - מין חל".....
- יא ספר איוב נכתב לפי סיפורים.....
- יב האם הכפורג הוא חלק מהארון.....
- יב שפוג היאור שעל היבשה או שפוג היבשה שעל היאור (גליון).....
- יב בענין ד"א של אדם קונונו לו בכ"מ.....
- יג

מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א

י"ל בקובץ בפ"ע

רמב"ם

הערה ברמב"ם הל' טו"נ ריש פ"ה.....טז

פשוטו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

כז, כא בד"ה מערב עד בקר.....חי
כח, טו בד"ה חשן משפט.....יט
כח, ח בד"ה ונשא אהרן.....כ
רשימו ביאורי כ"ק אד"ש בפירש"י דפ' כי ונשא.....כ

נגלה

מזילה במקום היזק.....כב

שוננו

הערה בוג"א פרשנונו (כב, א).....כג
הערה בסה"מ ונקס"ז פרשנונו (ע' טט).....כד
בענין וזרגום וזיבוננו ה' אלקים באידיש (גליון).....כד
בענין הנ"ל (גליון).....כה

היום יום

הערונו ללוח' היום יום.....כז

מספר פאקסמיליא לשלוח הערונו: 9289 - 439 (718)

ש ל ח ו ו

א. בשיחוז אחרון של פסח ונש"י מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א
אוז דברי הזהר "מאן פני וואדון הוי" דא רשב"י ובהערה 9
שם כוונת "ראינוג בעלי נגלה מקשין ע"ז ובעל גבול הנוכח
וכו' וכו' אבל מפורש כעין זה גם בנגלה דגורה דאורייתא
הוא בירושלמי בכורים פ"ג ה"ג "והוי" בהיכל קדשו דא
ר' יצחק בר' אלעזר דכנישנא מדרשא דקיסרין" עכ"ל.
ועיין בלקוטל שיחוזו חלק כ"ב ע' 291 בהערה 16 ובכ"מ.

ולהעיר מהגליוני הש"ס שם בירושלמי וז"ל "וה'
בהיכל הא ר' יצחק בר' אלעזר בכנישנא מדרשא דקיסרין,
נ.ב. דוגמא זה בס' הזוהר יראה כל זכורך אוז פני האדון
ה' דא ר' שמעון בן יוחאי ולחנם נמזהו על הזוהר כי גם
בירושלמי כאן הוא ממש כזה, עכ"ל.

הוי' כח שמוזה פאקס
- ונוג"ל 770 -

ב. בש"פ יורא ש.ז. שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א עה"פ
"יורא אליו ה' באלני ממרא" ופירש רש"י לבקר אוז החולה
אמר ר' חמא בר' חנינא יום שלישי למילתו הוי' ובא הקב"ה
ושאל בשלומי" ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א כיון שהקב"ה בא
לבקר חולים ומזה לומדים להזנהג בדרכיו לכל יהודי
שצריך לבקר חולים אי"כ למה לא כונב שהקב"ה ביקר אוז
ישמעאל ושאר עבדיו של אברהם? ואם באמוז ביקר הוי' צ"ל
"יורא אליהם" וכיו"ב?

וואולי י"ל ע"פ הכלל של כ"ק אדמו"ר שליט"א
שכשרש"י מביא שמו של בעל המאמר (אע"פ שבד"כ רש"י לא
מביא המקור) הוא כדי לרמז וגירוף על קושיוז בפסוק ע"י
שלומדיט עוד אימרא של בעל המאמר זכיו"ב וי"ל שגם כאן
בשמו של בעל המאמר אפשר אולי לזרף שאלה הנ"ל.

ואפ"ל שזה מרומז בהמשך דברי ר' חמא בר' חנינא
בענין ביקור הקב"ה אצל אברהם וז"ל הגמ' ב"מ פו ע"ב
"אמר ר' חמא בר' חנינא אוזו היום יום שלישי של מילה של
אברהם הוי' ובא הקב"ה לשאול באברהם הוציא הקב"ה חמה

פשוטו של מקרא

בפרש"י עה"פ (וד"ה):

כז, כא בד"ה מערב עד בקר.....חי
כח, טו בד"ה חשן משפט.....יט
כח, ח בד"ה ונשא אהרן.....כ
רשימו ביאורי כ"ק אד"ש בפירש"י דפ' כי ונשא.....כ

נגלה

מזילה במקום היזק.....כב

שוכנו

הערה בונ"א פרשנו לנו (כב, א).....כג
הערה בסה"מ ונקס"ז פרשנו לנו (ע' ט).....כד
בענין וזרגום וזיכוננו ה' אלקים באידיש (גליון).....כד
בענין הנ"ל (גליון).....כה

היום יום

הערונו ללוח-היום יום.....כז

מספר פאקסמיליא לשלוח הערונו: 9289 - 439 (718)

ש ל ח ו נ

א. בשיחון אחרון של פסח ונש"י מביא כ"ק אדמו"ר שליט"א און דברי הזהר "מאן פני וואדון הוי' דא רשב"י ובהערה 9 שם כ'ונב "ראינוזל בעלי נגלה מקשין ע"ז ובעל גבול הלוזכך וכו' וכו' אבל מפורש כעין זה גם בנגלה דוורה דאורייתא והוא בירושלמי בכורים פ"ג ה"ג "והוי' בהיכל קדשו דא ר' יצחק בר' אלעזר דכנישנא מדרשא דקיסרין" עכ"ל. ועיין בלקוטי שיחון חלק כ"ב ע' 291 בהערה 16 ובכ"מ.

ולהעיר מהגליוני הש"ס שם בירושלמי וז"ל "וה' בהיכל הא ר' יצחק בר' אלעזר בכנישנא מדרשא דקיסרין, נ.ב. דוגמא זה בס' הזוהר יראה כל זכורך און פני האדון ה' דא ר' שמעון בן יוחאי ולחנם נמהו על הזוהר כי גם בירושלמי כאן הוא ממש כזה, עכ"ל.

הוי' נח שמוזה פאקס
- ונונ"ל 770 -

ב. בש"פ וירא ש.ז. שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א עה"פ "וירא אליו ה' באלני ממרא" ופירש רש"י לבקר און החולה אמר ר' חמא בר' חנינא יום שלישי למילונא ה' ובא הקב"ה ושאל בשלומי ושאל כ"ק אדמו"ר שליט"א כיון שהקב"ה בא לבקר חולים ומזה לומדים להוננהג בדרכיו לכל יהודי שצריך לבקר חולים אי"כ למה לא כ'ונב שהקב"ה ביקר און ישמעאל ושאר עבדיו של אברהם? ואם באמו ביקר ה' צ"ל "וירא אליהם" וכיו"ב?

ג. ואולי ל"ל ע"פ הכלל של כ"ק אדמו"ר שליט"א שכשרש"י מביא שמו של בעל המאמר (אע"פ שבד"כ רש"י לא מביא המקור) הוא כדי לרמז ולרוץ על קושינו בפסוק ע"י שלומדיט עוד אימא של בעל המאמר וכיו"ב ונ"ל שגם כאן בשמו של בעל המאמר אפשר אולי לזרץ שאלה הנ"ל.

ד. ואפ"ל שזה מרומז בהמשך דברי ר' חמא בר' חנינא בענין ביקור הקב"ה אצל אברהם וז"ל הגמ' ב"מ פו ע"ב "אמר ר' חמא בר' חנינא אוננו היום יום שלישי של מילה של אברהם ה' ובא הקב"ה לשאול באברהם הוציא הקב"ה חמה

מנרונקה כדי שלא יטריח אוונו צדיק באורוים שצרי' לאליעזר למיפק לברא נפק ולא אשכח אמר לא מהימנא לך היינו דאמרי וומן לנו הימנווא בעבדי נפק איהו חזייה להקב"ה דקאי אבבא היינו דכוויב אל נא וועבור מעל עבדך כיון דחזא דקא אסר משרי (ופירש"י כיון דחזא: הקב"ה דקא אסר: אברהם און מילנו ושרי) אמר לאו אורח ארעא למיקם הכא" ע"כ לעניננו ומזה מובן שבוחילה הקב"ה נראה אליו אבל במשך הזמן שהועסק בשליחונו אליעזר לראונו האורחים הקב"ה יצא ועמד על הפוח כי "לאו אורח ארעא למיקט הכא" ומזה מובן למת הקב"ה לא ביקר און שאר בני לנו אחרי שאפילו אצל אברהם "לאו אורח ארעא".

(ודרך אגב רואים ממאמר זה, א. לנו הימנווא בעבדי" שאין להאמין להם ואולי זהו הטעם ג"כ שאברהם לא סמך על שפחונו שיעשו ויכלנו הג' פרים ונוון לישמעאל לחנכו במצונו כי לא סמך עליהם שישודלו להכין על צד היוזר טוב וזה ה' אפילו על אליעזר כמובן מהגמ' שם (ואפ"ל שלחנכו במצונו מסביר הסיבה שהנער זה ישמעאל ע"פ פשוטו של מקרא) ב. שבוחילה הקב"ה נראה אליו ואז"כ יצא על הפוח ואז ביקש אברהם "אל נא וועבור מעל עבדך" ובזנס' שם מביאים גמ' במס' שבו כדרשו רש"י שאברהם רצה לילך לקראו האורחין ומזה דרשו גדולה חכנסו אורחין ליוזר מקבל פני השכינה ואפ"ל ששוי הדרשונו לא חולקים ובאמו הקב"ה עמד על הפוח כי לאו אורח ארעא למיקם הכא ואברהם חשב שהקב"ה רוצה לילך וביקש שישאר וגם ביקש שישאר עד שיכניס האורחים ונמצא שהיו ב' בחינו בגילוי השכינה הא' בונך האהל ב' בפוח האהל ומזה דרשו חז"ל גדולה חכנסו אורחים ליוזר מקבלו פני השכינה ועפ"ז יובן מה שמבואר בשוחה של ש"פ וירא שהגילוי דוירא אליו ה' ה' ליוזר נעלה מהגילוי שע"ז אמרו גדולה חכנסו אורחים ולכאורה זה אוונו והגילוי (כמו שחקשו בקובץ הערונו וביאורים לפ' חילי שרה) וע"פ הנ"ל מובן שהיו ב' בחינו בגילוי של וירא אליו ה' ה' באמו ליוזר נעלה).

*

ג. בש"פ חילי שרה שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א כיון שבוחילו הפרשה פירש רש"י עת"פ "ויהיו חילי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" ש"לכך נכתב שנה בכל כלל וכלל לומר לך שכל אחד נדרש לעצמו בונ' ק' כבוו כ' לחטא .. ובנו

כ' כבוז ז' ליופ"א אי"כ למה לגביל שנונו ישמעאל בסוף הפרשה (פכ"ה פ"ז) "ויהיו וז"ל ישמעאל מאז שנה ושלושים שנה ושבע שנים" רש"י לא פירש כלום להסביר למה נכפל שנה בכל כלל וכלל? (שא"א לומר שסמך על פירושו לעיל שבו מאה כבן שלושים וכן שלושים כבן ז' ע"ד שפירש באברהם (פכ"ה פ"ז) שבלי חטא כי ישמעאל כן חטא) ועוד שאל כ"ק אדמו"ר שליט"א גביל שנונו אברהם "מאז שנה ושבעים שנה וחמש שנים" פירש"י בן ק' כבן ע' וכן ע' כבן ה' בלא חטא" ולכאורה איפה מצינו ענין מיוחד שהי' לאברהם אבינו בגיל ע' (אצ"ל שרה בוג כ' היא לא בוג עונשין אבל מה המעלה בגיל ע')?

ואולי אפ"ל בנוגע לאברהם שהתדגשה של בלא חטא היא בכל המצבים והמקומונו שבהם הי' כמו שרואים בפסוקים שבגיל מאה הי' בארץ פלישונים (אחרי שנולד יצחק) ובגיל שבעים הי' בחרן שהרי בגיל ע"ה יצא משם (פ"ב פ"ד) ובפשוטו בגיל שבעים הי' בחרן ובגיל ה' הי' באור כשדים וזהו הפירוש שבכל ג' מקומונו אלו בלא חטא באור כשדים כי לא בר עונשין, ובחרן ובארץ פלישונים גם לא הי' בר חטא.

(ולהעיר שאפ"ל שהחידוש הוא שגם בגיל מאה לאחר ריבוי זמן וגם ריבוי הנסיונות שקרו במשך הזמן לא הי' בן חטא כמו בגיל שבעים פחונו זמן ופחונו נסיונות ואפ"ל גם להפך שבגיל ע' הי' לא בארץ ישראל וגם לא הי' טבעו מפורסם בעולם (שרק ע"י נסיעונו מחרן הונגלה טבעו כפירש"י בנחליו פ' לך לך) ובכ"ז לא חטא כשם שבגיל מאה כשהי' בארץ ישראל ויצא טבעו בעולם).

ובנוגע לישמעאל י"ל ע"ד פירש"י עה"פ "אמר רבי חילא בר אבא למה נמנו שנונויו של ישמעאל כדי לייחס בהם שנונויו של יעקב משנונויו של ישמעאל כו' שהרי כשפירש יעקב מאביו מוז ישמעאל כו"י וי"ל שמספר שנים אלו של ישמעאל מרמזים ג"כ על יעקב שיעקב בגיל מאה כבן שלושים וכן שלושים כבן ז' לחטא ע"ד באברהם ואולי יש להביא רא' לזה מפ' ויחי ששם לא נאמר ביעקב שנה בכל כלל וכלל "שבע שנים וארבעים ומאז שנה" ומסתבר כי הנוורה כבר המזה זה בשנונו ישמעאל כנ"ל.

וי"ל שגם המספרים מאה, שלושים, ושבע מרמזים לג'

מצבים ומקומו. שונים שביעקב גיל שבע בלא חטא והי' בחברון שמשזבר שיצחק הי' גר באונו מקום שהי' גר אברהם (ובפרט שבגיל שבע של יעקב עדיין אברהם חי' שהרי נולדו בשנתו מאה וששים לאברהם) ובגיל שלושים כונן שאחרי הרעב עבר יצואק לגרר (פכ"ו פ"א) וכונן שהי' בסמיכונו לפטירונו אברהם שאז עשו שהי' בגיל ט"ו יצא לזרבונו רעה (פירש"י פכ"ה פ"ל) ומיד כונן שעבר לגרר ובגיל מאה שזה הי' השנה הראשונה אחרי שחזר מלבן ושהה בדרך ב' שנים שאז הי' בגיל צ"ט (עדין פירש"י בס"פ ונולדונו שהרי בגיל ע"ז הגיע ללבן ועבד עשרים שנה ושהה ב' שנים בדרך) ובגיל מאה יונן שכבר חזר לחברון (אחרי שהי' בשכם ובלוז) או עכ"פ בלוז או בשכם (עדין בפ' ועשב בונחילונה ובפל"ז פל"ד) וזהו הוידוש שגם בגיל מאה אחרי שעבר הצרונו מלבן ועשו ולא הי' פנוי לעסוק בזורה כי הי' צריך לעסוק בצאן לבן וכו' בכ"ז לא חטא כבגיל שלשים שהי' יושב אהל ובן שלושים כבן ז' בלי חטא.

ולהעיר שבנוגע ליצחק כונן (פל"ה פכ"ח) "מאה שנה ושמונים שנה" וע"ל ששם הכוונה להיפוך שמונים כבן מאה שהרי בבן מאה הונחילו לכהונו עלינו מעשן קטורונו של נשי עשו שנשאו בגיל ארבעים ויצחק הי' אז בן מאה (פכ"ו פל"ד ועדין רש"י פכ"ז פ"א שזהו א' מהטעמים שכהו עינינו) ואז פסק יצה"ר ממנו (עדין פירש"י פכ"ח פ"ג) ואולי גם שם שני מצבים שיונן שבשמונים נשאר עדיין בחברון ובגיל מאה בבאר שבע.

הונ' שנ"ז פבזנר
- ונלמיד בישיבה -

ל ק ו ט י ש י ח ו נ

ד. בלקו"ש דשבונו זו (בסעי' ה') מבאר כווננו רש"י במה שפירש על "ונועדונול שמה - אנועד עמם בדיבור וכו'" דזהו המקום שהקב"ה מנועד עם ישראל, דאין זה רק שבמקום זה הקב"ה מדבר לישראל, אלא גם להיפך, דכאשר בני"י צריכים לבקש איזה דבר מאנו הקב"ה מונכנסים ל"ביונו ועד" זה להנפלל אליו ינו' [וזזהו אחד מהפירושים ב"אוהל מועד"],

ואין להקשות איפה מצינו (בפשוטו של מקרא) שבנ"י הונפלו בפוח אוהל מועד - כי זהו דבר המובן מאליו דכשיש צורך להונפל עושים זה במקום של הקהלה כו' ובפרט שמצינו כן בפירוש בנוגע לבניו המקדש שנקרא בלוגי בלוג ונפלה כו' וד"ל שזה מובן גם מפירש"י לעיל עה"פ "וזה שער השמים" מקום ונפלה לעלונו ונפלונו השמימה עיל"ש.

ויש להעיר בענין זה גם בדרך הלכה במ"ש הרמב"ם הל' ונפלה פ"א ה"ג: "והכל יהיו מונפליין נכח המקדש בכל מקום שיהיה, וכן הדבר וזמיד ממה רבינו ועד עזרא", וכוונת בכס"מ שם שלמד כן מדאמרינן במשנתנו של רבי אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אוז ה"א וזירא ואותו ונעבוד, עבדהו בנורונו עבדהו במקדשו כלומר להונפל נכחו וכ"כ רבינו בספר המצוות (מצוה ה'): ואמרו עבדהו בנורונו ועבדהו במקדשו כו'), ועי' בס' יפה ללב או"ח סי' צ"ד סעי' ג' שביאר הטעם דיכוין למקדש, דנחשב בזה כאילו אנו עומדים בו ומונפליים שם, וכ"כ הטור בס' צ"ה "ואנו מונפליין כנגד ביהמ"ק כו' ונושב כאילו אנו עומדים בו ומונפליין". דלפי"ז נמצא דבודאי אם אפשר להונפל בפוח אוהל מועד, צריך להונפל שם משום עבדהו במקדשו, אלא דבאופן דאי אפשר להונפל שם בפועל, צריך עכ"פ להונפל נכח המקדש דעי"ז נחשב כאילו מונפל שט.

ועי' גם בקובץ מוריה שנה ל"א (גליון ז-ח) שמבאר דלכאורה למה הביא הרמב"ם דין זה בפניחוחו בריש הל' ונפלה שצ"ל נוכחו המקדש, ואל אנטר לכוונה אח"כ במקומו, כמ"ש בפ"ה? ומבאר דדין זה של נכח המקדש אי"ז רק מהוננאים והמעלונו שנאמרו בנפלה, אלא שהו מעצם החפצא של ונפלה דצ"ל עבדהו במקדשו, דזהו הביאור של הכונן "ואונו ונעבוד" שנצטוונו בנפלה, ולכן כשמבאר יסוד מצוונו הונפלה בריש הל' ונפלה כונן הלכה זו דנכח המקדש כנ"ל ואח"כ במקומה בפרק ה' מבאר הפרטים כדרכו בכל המצוונו, ועפ"ז מתרץ ג"כ מה שמקשים המפרשים דלמה לא הביא הכס"מ המקור מברכונו ל,א, דצריך לכוון לכו לביו קדשו קדשים כו' והבא הא דעבדהו במקדשו, כיון דזה מגלה דזהו עצם יסוד המצוה ונפלה שצריך להיונו עבדהו במקדשו, עיל"ש בארוכה.

ועי' גם בס' יד פשוטה ברמב"ם שט' שביאר הטעם דצריך נוכח המקדש דזהו משום דהמונפל צריך שיראה עצמו כאילו שכינה כנגדו (סהנדרין כב, א) וברמב"ם שם פ"ד

הט"ז: ויראה עצמו כאילו עומד לפני השכינה עילי"ש (וידוע דברי הגר"ח ברמב"ם שם דבלי זה אלי"ז מעשה ונפילה, וראה לקו"ש חיל"ד ע' 223, וחכ"ב ע' 118 הערה 36 ושולחן ש"פ צו ושמ"ו) דלפי טעם זה מובן ג"כ דאם ה' אפשר להונפלל בפניו אוהל מועד שהוא כנגד השכינה ממש בודאי הונפלו שט.

ועי' בפני הדביר או"ח שם סי' צ"ד שכונב הטעם דיחזיר פניו כנגד א"י כו' משום ששם שער השמים שכל הונפלו עולונו דרך שם ומביא מספרי דבי רב עה"פ עלה ראש הפסגה, דמזה למדו דהעומדיט בחו"ל יכונו לא"י כו', דכי היכי דמרע"ה אע"ג שהי' בחו"ל אהניא ליה ראינונו מרחוק להוריד השפע והברכה בא"י, הי"נ העומדים בחו"ל כשמונפלים צריכים להפוך פניהם כנגד א"י שאין השפע יורד מן השמים אלא בא"י ומשם יכול להונפשט וכו' (וענין זה מובא ג"כ בהשיחה מה שכונב רש"י על וזה שער השמים).

דלפי טעם זה יש להסופק דאולי קאי רק על מקום **המקדש**, דבמקום זה כונבו וזה שער השמים ולא במשכן, ועי' בכס"מ הנ"ל שנסופק במה שכונב הרמב"ם "בכל מקום שיהי" אה כווננו להמונפלים בין שיהיו בא"י בין שיהיו בחו"ל יונפלו נוכח המקדש, או שחוזר למקדש, בכל מקום שהי' המקדש בין במדבר בין בגלגל או בשילה בין כשנבנה בין עולמים לעולם מונפלל נוכח המקדש (ומ"ש הרמב"ם "וכן הי' הדבר וזמיר **ממשה רבינו** ועד עזרא" ראה בקרינו ספר להמב"ט שם דזה קאי על מ"ש לפני זה שכ"א הונפלל כפי יכלונו ולא הי' נוטח הונפלה עילי"ש).

מיהו לפי מה שנובאר במה שהכס"מ הביא הטעם די"עבדהו במקדשו" משמע שזה שייך וזמיר גם בהמשכן דלא שנא, וספיקו הכס"מ הוא רק בכווננו הרמב"ם, אבל איך שיהי' הפירוש בכווננו הרמב"ם אפ"ל דלדינא שניהם אמו, [דהרי אפילו אם נפרש דכווננו לביהמ"ק, ודאי הדין הוא גם להעמיד בחו"ל], וא"כ יוצא מכ"ז ד"ל גם בדרך הלכה דכיון שהיו יכולים להונפלל בפניו אוהל מועד ודאי הונפלו שם משום עבדהו במקדשו, וראה לקו"ש חכ"ה ע' 98.

הרב אברהם יצוק ברוך גערליצקי
ר"מ בישיבה

ה. בלקו"ש פרשו ורומה הוסבר, שכוונתו רש"י בפירושו (עה"פ "ונחשים") "מין חל" הוא, לשלול הפירוש שנחש הוא מין (או שם של) צבע, כל (בפשט"מ) נחש הוא מין חל". ואין כוונתו רש"י להכריע בין הדיעות דרז"ל האם נחש הוא מין חל או האם הוא מין בהמה. ובהערה 16: "להעיר מס' זכרון (על פרש"י) ומשכיל לדוד כאן, שאין כוונתו רש"י חל ולא בהמה, אלא למין חל, וחל' משמע נמי בהמה. אבל בבאר בשדה כ' שהדברים דחוקים".

ולכאורה עדיין לא נזפרש מהי כוונתו רש"י במ"ש "מין חל" דוקא ולא "מין בהמה", או כיו"ב. כלומר: הן אמנו שכוונתו רש"י בפירושו "מין חל" הוא (לא להכריע האם נחש הוא מין חל או האם הוא מין בהמה, כ"א) לשלול הפירוש שנחש הוא מין צבע; אמנם מאוור שאין חילוק (בפשט"מ) באם נחש הוא מין חל או מין בהמה, כנ"ל - מה מכריזו רש"י לכונן "מין חל" דוקא, דכשם שכוונתו "מין חל", ה' יכול גם לכונן "מין בהמה"?

ואולי ה' אפשר לנרץ בדוחק עכ"פ, שהפירוש ב"מין חל" הוא כמו "בעל חל", היינו שכוונתו רש"י הוא שמדובר כאן ע"ד מין "בעל חל" (ולא מין צבע וכו') "כמ"ש בהשיחה.

אבל מובן הדוחק שבגירון זה, כי כשם שכוונתו רש"י "מין חל", ה' יכול לכונן גם "בעל חל", ויסורו כל הקושינו. וע"כ נראה שברצונו גם לרמז משהו בזה.

ולכן נראה בדרך אפשר לומר ע"פ המשך השיחה בהדיוק "חל" (ע"פ פנימיות הענינים), שהוא רמז על הקב"ה וכו' וכו' - אולי ל"ל, שזו הטעם שרש"י דייק וכונן "מין חל" (ולא מין בהמה או בעל חל וכו"ב).

והנה, בשלחן ש"פ ורומה ושל"ד (מקורו של השיחה), דיבר כ"ק אדמו"ר שלז"א עד"ז, והוכחו: בנזאר סיפור יצלאו בנ"ל מארץ מצרים, כניב (בא לב, לזו) "מקנה כבד מאד", והכוונה ב"מקנה" הוא - מינל בהמונו (שורים, ומורים, גמלים סוסים וכיו"ב) ומכיון שלא הוזכר בלניהט "נחש", לכן כונן רש"י (כאן) שנחש הוא "מין חל".

ולכאורה ונרץ זה צ"ב, כי הפסוק (בפרשו בא) מביא

רק הסוגיט ד"צאן ובקר", ואינו מזכיר ע"ד שאר מיני
בהמונ [כולל גם - מין הנוחש (באט ונחש הוא מין בהמה)],
ומהי הנוכחה וההכרח משם, שנוחש הוא מין חיל?

ועוד ועיקר: מכיון שנוחש "לא היל' אלא לשעה", הנה
אפילו באם נאמר שנוחש הוא מין בהמה - מאין יהיו נוחשים
במצרים שבנ"י יוכלו להוציאם ממצרים? והדרא קושיא
לדוכוּא - מהו הכרחו של רש"י לכוּב "מין חיל" (באט
אינו בא להכריע בין הדיעות ברז"ל)?

ואולי אפשר לדווק, שהפירוש ב"לא הנוה אלא לשעה"
(עכ"פ בפשש"מ) הוא, לאו דוקא לאוהה שעה שהיו נורמליט
למשכן, כי אם לאוהה הנוקופה, ועפ"ז יומונק הא דנקט רש"י
"לא הנוה אלא לשעה" (ע"ד לשון הבבלי), ולא כהירושלמי
"כמין חיל" טהורה ברא הקב"ה למשה במדבר" (כמבואר כ"ז
בהשיוה ט"ב) "כי אולי אפ"ל, שלא דוקא היל' הנוחש רק
במדבר, אלא "באוהה שעה" - באוהה הנוקופה (כולל גם בשנה
שלפנ"ז כשהיו בנ"י בארץ מצרים) ואולי זוהי הכוונה
בהזכרו השקו"ט (דמפרשי רש"י ועוד) ע"ד הנוחש וכו'
בהערה 9 בהשיחה, עיל"ש. ולכאורה עצ"ע בכ"ז.

הרב יוסף צחקן לו

- כולל אברכים -

שע"י מזכירונו כ"ק אדמו"ר שליט"א

ו. ב"הדרן על הש"ס" של"ל ש.ז. ס"ט כוּב "נושב"כ
ביונה כולה מהקב"ה (באופן ישיר) ולא שייך שהאדם יוסיף
בה ה"ו אפילו אהו אהו [ושם בהערה 45 - "שהיו סופרים
אז כל האוהונו שבגזרה" (קידושין ל' א') ובלקו"ו ב"כה
פ, א "כל אוהונו" מכוונה לבל יעדיף ויחסיר"] משא"כ
ונושבע"פ" ע"כ ופשוט הוא שהכוונה הוא על כל הכ"ד ספרי
הונ"ך - "משא"כ ונושבע"פ".

ולפ"ז לפלא מה שראינו כוּב במבוא לספר איוב
הוצאנו מוסד הרב קוק קטע "מוזר ספר איוב וזמנו" וז"ל
"כוּב מוזר ספר איוב או ספרו לפי סיפורים שסופרו על
ימי קדם. . . ומשודל המוזר שלא יהיו בספר דברים שאינם
מוזאמים לאבשים שהיו באוהם הילמים וכו'" וכן הסגנון
בכמה מקומונו בהספר אינה מוזאים להמרג"ל הנ"ל. ועד"ז

ראינו בשאר ספרים בהוצאת הנ"ל.

הנ"ל בנימין מאן
- ונ"ל 770 -

ז. בלקו"ש חלק כ"ו שיחה ב' על פרשו ונרומה מוסבר שהכפורו והארון כלים בפ"ע לדעו רש"י (הילנו גם הכפורו וגם הארון, כפי הלשון "בארון לבדו" וכו') ולכאורה הרי זה סותר למה שמבואר בלקו"ש ח"א ע' 5-164 שכנוב בפסוק "ועשו ארון" בלשון רבים כי עשיו הכפורו (שעוביין טפח) מצליכה כמה אנשים, דהילנו שהכפורו הוא חלק מהארון.

ומה שכנוב שם בהערה 22 "שנונינו הכפורו על הארון הוא גמר עשיו הארון - אף שהכפורו הוא כלי בפ"ע אינו מוזק כלום כי אדרבה, הכוונה היא שאע"פ שהכפורו כלי בפ"ע, אינו חלק מהארון, אין הדבר כן בנוגע לארון ששלימותו הוא, ונ"ל בנ"ל הכפורו עליו וכמו שכנוב שם מפשטו הכנובים (כה, כא), וא"כ קשה שרש"י אינו מפרש פשטו הכנובים כך אלא "שבארון לבדו" שכבר בלי כפורו הרי הוא ארון.

הרב רפאל שוב
צפון עיה"ק -

ח. בגליון ועט (כ"ב שבט) הביא א' מונז' פירוש הרגוצובי (מובא בלקו"ש וט"ז שיחה שמוז' ב) שמטביר שניבנו משה הינה מונחז בנחילה על שפז היאור - היבשה - ולא בונך היאור מכיון שהט היו עובדיט לנילוס והדין הוא שאסור להשמש בע"ז ואח"כ ירדה בונ פרעה לרווז מגילולי אבי' וביטלה הע"ז ושוב באנה הנזיבה בונך היאור. ובגליון הנ"ל ממשך להק' על זה מהדין (רמב"ם הל' ע"ז פ"ח ה"א) "כל שאין בו ופלטו יד אדם ולא עזבו אדם אע"פ שנעבד הרי זה מונז בהנאה" ע"כ.

והנה ברור הוא שהמק' לא ראה פירוש הרגוצובי במקורו שהרי פירושו עצמו דן בענין ופלטו יד אדם. ולהעיר גליון הכסף משנה (הל' וזמץ ומצה פ"א ה"ו ד"ה ונ"ל) "הבא להשיג על אחר דחפצו להשיג אינו מעיין כ"כ

כו"ו. ועל' בספר צפנת פענח עה"ו עם צינול המקורו
וביאורים (בעריכת הרב מנחם כשר) ביאור דברי הרגוצובי
האלו.

ולמען שלימונו הענין ארשום כאן בקיצור מה שנ"ל
כווננו הצפ"נ: מרים שמה או הוזה בסוף על יד היאור משום
שהיאור היונה בה ונפיתו ידלי אדם שהרי "כל הארץ עשוילין
לאורים יאורים בידי אדם ונללוס עולה בנזכה ומשקה
אונם" (רש"י מקץ) וצמיונו הטוף הוא סימן שהמקוט לא
נזרש ע"י אדם ואחר שביטלה הע"ז ע"ל בוג פרעה שוב באונה
הנלבה ביוך היאור.

והו' משה ניומאן
- ינונו"ל 885 -

ט. בקונטרס ענינה של ונורו החסידונו אונ כ' מבליא כ"ק
אדמו"ר שליט"א אנו הדין דד' אמונו של אדם קונונו לו
ומבאר שט שבקנין ד"א יש כוח יונר מאשר קנין חצר (עם
היונו שד"א הול מדין קנין חצר) וז"ל שם: "שחצר שאינה
משומרו אינה קונה עד שיאמר "זכונה לי שדי" ואילו ד"א
א"צ לומר "זכונה כו" ועד שקונונו לו לאדם אף שלא מדעונו
ורצונו כלל" ע"כ.

ובהערה שם (127) מבליא כ"ק אדמו"ר שליט"א המקור
לכך שקנין ד"א קונה שלא מדעונו ורצונו וז"ל: "ראה וו"מ
ר"ס רסח: ולא גרע משום דנפל עליה (אף דגלי דעונו"ל דלא
ניחא לי' לקנונו בנורו קנין ד' אמונו)" ע"כ.

וביאור הדברים:

בגמ' ב"מ ל' ע"א איונא: מונל' ראה אנו המצילאה ונפל
עליה ובא אחר והחזיק בא זה שהחזיק בה זכה בה ומקשה
הגמ' למה לא קנה הנופל מדין קנין ד"א וע"ז מוצנו
הגמ' ב' וירוצים א. כיון דנפל עליה גלי דעוניה דבנפילה
ניחא ליה דנקני בד' אמונו לא ניחא ליה דנקני ב'. שהמשנה
מדברנו ברה"ר שלא מועיל דין קנין ד"א.

ובשו"ע פסק המחבר (כלשון הרמב"ם): כל מצילאה
שאמרנו שהיא של מוצאה אינו זוכה בה עד שנגיע לידו או

לרשונן אבל אם ראה אנו המציאה אפי' נפל עליה ובא אחר והוזיק בה זה שהחזיק בה זכה בה.

וברמ"א כונן: ודוקא בר"ה אבל במקוט שארבע אמונו קונונו קונה ולא גרע משום דנפל עליה".

דהיינו שלהלכה נפסק כונונו השני שבגמ' שהמטבה איירי ברה"ר אבל בסמטא קונה הראשון ואפילו נפל ג"כ קונה.

(ועיין ברמב"ם במזלוקונו הה"מ והכס"מ אין לבאר דברי הרמב"ם דהה"מ רצה לומר דהרמב"ם נקט כלשון ראשון בגמ' ונחלק עליו שם הכס"מ ולמד דהרמב"ם פסק כלשון השני ובשו"ע טעם כדברי הרמב"ם ומשמע שלא חולק על הרמ"א בדין זה וכן עיין ג"כ לקמן בדברי הב"י על הטור).

נמזה מוכיח כ"ק אדמו"ר שליט"א שאע"ג שכיון דנפיל גלי דעוניה דלא ניווא לי' בקנין ד"א מ"מ קונה הרי דקנין ד"א מועיל שלא מדעונו ורצונו.

ולכאורה הי' אפשר"ל דאין כונונו המחבר שד"א קונה נגד רצונו אלא דאנו אומרים שזה שנפל אין הכוונה דגלי דעוניה דלא ניחא ליה בקנין ד"א. ומנין הוכיח מדין זה שקנין ד"א מועיל נגד רצונו לכאורה הי' אפשר"ל דזה שנפל אין הכוונה שגלי דעוניה דלא ניחא לי'?

אך הביאור כזה:

דכ"י על הטור (רס"ו) מביא הב"י דברי הרמב"ם וכוונן שהרמב"ם לא קני"ל שינויא קמא אלא כשינויא בורא וכוונן שכן דעונו הרי"ף, ובהמשך דבריו מביא מה שכתב הרי"ן שדוקא בקנין דרבנן אין מועיל בע"כ משום דיכול לומר אי אפשר וכו' ודעונו הרשב"א שכן הוא גם בקנין דאורייתא ודעונו הרא"ה שאפי' בקנין דרבנן מועיל בע"כ וכוונן ע"ז הב"י: "וכבר הוכחזי שכן הוא דעונו הרי"ף ודעונו הרמב"ם" ומשמע להדיא מדבריו שלמד שהא דלא פסקינן כונונו הא' בגמ' (- אין הכוונה שלא אמרינן "כיון דנפיל גלי דעוניה וכו'") הוא משום שקנין דרבנן מועיל בע"כ וא"כ פשוט שהוכיח כ"ק אדמו"ר שליט"א מהא דפסקינן כלישנא

בזרא שקנין ד"א מועיל נגד דעונו ורצונו.

והנה בשו"ע שם סק"ד פטק המחבר שחצר המשומרו קונה שלא מדעונו ובט"ז שם כוזב: "נ"ל דה"ה בקנין ד"א שקונה שלא מדעונו וכו' עיין בדבריו שהוכיח מדברי הראשונים.

והוכחונו הוא דבנמ"י (וכן בשאר הראשונים) היקשה דאי אמרינן דקנין ד"א מועיל גם במקח וממכר (כידוע השקו"ט בזה) א"כ לשם מה זניקנו משיכה בטימטא הרי לפני המשכה יקנה מדין ד"א? והירץ שמכיון שבמקח וממכר המוכר נמצא קודם בד"א א"כ הד"א קנויוו כבר למוכר וטוב לא יכול הקונה לקנונו בקנין ד"א ולכן זניקנו משיכה (ועיין ברשב"א שכתב בלשון אחר קצונו ואכ"מ).

ומזה הוכיחו הט"ז דהרי בנדו"ד המוכר לא רוצה לקנונו או הד"א ואדרבא רוצה הוא להקנונו החפץ ללוקח ומ"מ אמרינן דקונה המוכר או הד"א א"כ וזניכן דד"א קונו לאדם בע"כ.

וצ"ע למה לא הוכיחו (ג"כ) כ"ק אדמו"ר שליט"א משט שקנין ד"א מועיל שלא מדעונו.

והכראה לומר בזה (עכ"פ בדרך אפשר):

דהנה בלקו"ש חז"א שיוה א' לפ' ושם בהערה 45 עמ"ש בפנינו "כי א"א שאדם יקנה דבר נגד רצונו", כוזב: ואפילו לפמ"ש הנמוק"י בב"מ (י, א) (על מ"ש בגמרא שם "כיון דנפיל גלי דעונו" דבנפילה נלווא לי' דנקני בארבעי אמונו לא נלווא לי' דנקני"): "וזו כיון דונקנו חכמים היא שומעין לו באומר אי אפשר בונקנו חכמים כגון זו" (הרי שאפילו היכא שמגלה דעונו" בפירושו "דלא נלחא ליה" אעפ"כ אי הוה קנין דאורייתא קני בע"כ).

הרי כוזב הוונ"ס. "דלא אמרה אלא במי שרוצה לקנונו דבר זה עונה בשום קנין וכו' אבל אם אין דעונו לקנונו כלל לא אמר שיקנה בע"כ".

דהיינו שלומד שמוצי מועיל קנין בע"כ מוצי שרוצה לקנונו רק אינו רוצה לקנונו בקנין זה אלא בקנין אחר דאז אמרינן שאין שומעין לו וקונה בע"כ אבל במקום שאינו

רוצה לקנונו כלל אין קונה בע"כ.

[ועיין שם בשו"ג שמביא שכן הוא בשו"ו צ"צ חיו"ד סי' ר"ל ובחלק אה"ע סי' קנט אבל בפס"ד וגרץ לכאורה וגרוע אחר (והובא כ"ז בספר חידושי צ"צ על מסכת ב"מ שיצא לאור ז"ע ע"י מכון אהלי שם ליובאוויטש) והצ"צ שם איירי על ג' שיטות הנ"ל שהובאו לעיל בדברי הב"י סי' רס"ה עיין לעיל].

ולפי"ז אפשר בנדו"ד דהמוכר לא רוצה לקנונו בכלל או החפץ (ולא שאינו רוצה לקנונו בקנין ד"א) אפשר דלמוד כ"ק אדמו"ר שליט"א דבאמו א"א לו לקנונו בע"כ (אף שאפשר לזולק שבלקו"ש הנ"ל מדבר בקנין דאורייתא ופה מדבר בקנין ד"א שהוא מדרבנן) ולכן לא רצה להביא מדברי הט"ז כיון דאיירי המוכר אינו רוצה לקנונו כלל (ונצטרך לומר הסבר בדברי הראשונים באופן אחר ואכמ"ל) ואולי לה' הדין דאינו קונה בע"כ ובשיחה מדבר כ"ק אדמו"ר שליט"א במקום שאינו רוצה לקנונו בד"א אלא בקנין אחר וע"ז מביא מדברי השו"ע שאיירי שרוצה לקנונו ולא מדין ד"א ועדיין צ"ע בכל הנ"ל.

הונ' יעקב גולדשמיד
- ונוו"ל 885 -

רמב"ם

ל. ברמב"ם הל' טוען ונטען ריש פרק ה' אינו דאין נשבעין אקרקעונו וכו' - ובה"ב כוונתו וז"ל שגז שדונו מכהו ל' והלה אומר לא מכרוני לך אלא אחד ה"ז נשבע היסונו - וכן אם טען ואמר חצר זו או עבד זה או שטר זה שיש לי בידך שלי הוא ואונה מכרונו לי, והנטען אומר להד"מ, בין שהביא הטוען ע"א בין שלא הביא ה"ז נשבע היסונו ונפטר, עכ"ל.

וצ"ב שינוי הלשון דבפסור קרקעונו משבועות מבמ"ק נקט שגז שדונו וכו' סונו, ובשבועות ע"א נקט חצר זו עבד זה או שטר זה?

והנראה בזה ובהקדיט, דבגמ' ב"מ ה' ע"א מבואר דלמ"ד הילך פטור, לא איצטריך קרא למעט קרקע משבועה, דכל קרקע הילך הוא, ומאי דבעינן קרא, הוא רק היכי דחפר בורונו שיחין ומערונו דלאו הילך הוא, אבל בסוגם קרקע פטור משום הילך.

ועפ"ז צ"ל אמאי נקט הרמב"ם דפטור משום דאין נשבעין אקרקעונו, וגיפוק לי' מטעם הילך, והרמב"ם (בפ"א מהל' טו"נ ה"ג) סובר דהילך פטור, ואין לומר דהרמב"ם איירי בחפר בורונו וכו' דדין זה קאמר הרמב"ם אח"כ.

וי"ל דהרמב"ם יסבור דהילך לא מיקרי רק אם מצוין הקרקע, דהטעם דקרקע הוי הילך הוא משום דאינו מחוסר גבילנא והוי כגבוי, דכ"מ דאיזנא ברשוזא דמרא איזנא, והרמב"ם יסבור דלא סגי בזה דאינו מחוסר גבילנא, ובענין שיצוין הקרקע, ומש"ה לא נקט הרמב"ם הפטור משום הילך, דכיון דקאמר שדה סוגם, ולא צוין לא הוי הילך, וע"כ הפטור הוא משום דאין נשבעין אקרקעונו, ועפ"ז מובן השינוי דבשבועות מבמ"ק דשייך הפטור דהילך, והילך לא הוי רק אם מצוין נקט הרמב"ם שדה סוגם, משא"כ בשבועות ע"א, דל"ש הפטור דהילך, נקט הרמב"ם עבד זה וכו' דאפי' אם צוין חייב ג"כ, לולא הפטור דאין נשבעין אקרקעונו.

אמנם עפ"ז קשה דבגמ' מקשה אמאי איצטריך קרא למעט קרקע הא כל קרקע הילך הוא, ולהרמב"ם הא לא מיקרי הילך רק אם מצוין השדה, א"כ י"ל שפיר דבעינן קרא לפטור היכי דלא צוין, ומאי מקשה הא כל קרקע הילך הוא.

וי"ל בדוחק עכ"פ, דבלא"ה קשה, (דעי' מ"מ סופ"ג מהל' טו"נ) דשטנן הרמב"ם היא דפקדון לא הוי הילך רק אם אמר הילך, ולכאו' מפרש בגמ' דפקדון הוי הילך אפי' באגם, וע"כ צ"ל דהרמב"ם יסבור דאיכא חלוקה הסוגיונו, והנה מה דפקדון הוי הילך וכן קרקע ודא טעמא הוא, דכ"מ דאיזנא ברשוזא דמרא איזנא, והוי כגבוי, ממילא י"ל דהרמב"ם לשיטתו, בפקדון דאיכא חלוקה הסוגיונו, ועד"ז צ"ל בקרקע, ועדיין צ"ע בזה.

מרדכי יוסף לוי
- וזלמיד בישיבה -

פ ש ו ט ו ש ל מ ק ר א

יא. בפירש"י ד"ה מערב עד בקר (כז, כא): וזן לה מדונה שוהא דולקו מערב ועד בקר ושיערו חכמים חצי לוג ללילי טבון הארוכין וכן לכל הלילוון ואם יזוגר אין בכך כלום, עכ"ל.

עיינן בפרשנו אמור בפירש"י ד"ה יערך אוזנו אהרן מערב עד בקר (כד, ג): יעררך אוזנו עריכה הראוי למדון כל הלילה ושיערו חכמים חצי לוג לכל נר ונר והן כדאי אף ללילי וקופון טבון ומדה זו הוקבעה להם, עכ"ל.

כנראה שרש"י לא סמך בפרשנו אמור על מה שפירש בפרשנונו.

אבל צריך להבין: למה שינה רש"י בלשונו:

(א) בפרשנונו: "זן לה מדונה שוהא דולקו מערב ועד בקר".

בפרשנו אמור: "יערך אוזנו עריכה הראוי למדון כל הלילה".

(ב) בפרשנונו: "ושיערו חכמים חצי לוג ללילי טבון הארוכין וכן לכל הלילוון".

בפרשנו אמור: "ושיערו חכמים חצי לוג לכל נר ונר והן כדאי אף ללילי וקופון טבון", והילנו שבפרשנונו מוסיף: "הארוכין", וכן אומר "ללילי טבון", ולא "וקופון טבון" כבפרשנו אמור.

ובפרשנו אמור מוסיף: "לכל נר ונר", משא"כ בפרשנונו.

(ג) בפרשנונו מתחיל בנוגע ללילי טבון, ומסיים: "וכן לכל הלילוון", משא"כ בפרשנו אמור מתחיל בנוגע לכל הלילוון, ומסיים: "והן כדאי אף ללילי וקופון טבון".

(ד) בפרשנונו מסיים: "ואם יזוגר אין בכך כלום".

משא"כ בפרשנו אמור.

ובפרשנו אמור מסייט: "ומדה זו הוקבעה להט". משא"כ בפרשנו לנו.

ונוסף לזה צריך להבין מה מוסיף רש"י שם בויבונו אלו, הלא כבר אמר שם "ושיערו ויכמים וכו'", והלא זה כפל לשון, לכאורה.

(ה) בפרשנו לנו מעניק רש"י רק ויבונו: "מערב עד בקר" מן הכוזב, משא"כ בפרשנו אמור מעניק גם ויבונו: "יערוך אונו אהרן" מן הכוזב.

*

יב. בפירש"י ד"ה וחשן משפט (כח, טו): "...ד"א משפט שמכרר דבריו והבטוחו אמנו וכו', עכ"ל.

ענין בשפוט חכמים, וז"ל: פל' כל דבר שהל' מסופק בידו אם לעשונו אם לא הולך אצל חושן המשפט וכו' היו כל האונונו מאל"ף בל"ו והיו האונונו בולטין ונעשו ויבה ובאונו ויבה ה' נכונב אם לעשונום אם לאו, עכ"ל.

וע"ד זה פירש"י בד"ה או האורים ואנו הונוט (כוו, ל): הוא כונב שט המפורש שהל' נונונו בונך כפלי הושן שעל ידו מאיר דבריו ומנוט או דבריו וכו', עכ"ל.

ויש להעיר, שהרי בשמונו השבטים אין אונו חל"ו ולא צדל"ק ולא קו"ף.

וענין ברמב"ם הלכונו כלי המקדש פרק ט הלכה ז בסופו, וז"ל: וכונב בונחלה למעלה מראובן אברהם יצחק ויעקב וכונב למטה מבנימין שבטי י-ה כדי שיהיו כל האונונו מצוינו שם, עכ"ל.

וצריך עיון למה אין רש"י מפרש זה. שבלי זה אין החושן יכול ל"כרר דבריו" ואינו "מאיר דבריו" בשלימונו.

*

יג. בפירש"י ד"ה ונשא אהרן (כח, לח): לשון סליחה ואע"פ כן אינו זז ממשמעו אהרן נושא אוו המשא של עון נמצא מסולק העון מן הקדשים, עכ"ל.

ענין בפירש"י בפרשו בראשית ד"ה גדול עוני מנשוא (ד, יג): בנמל' אוה טוען עליונים ונחונונים ועוני אי אפשר לטעון, עכ"ל.

וצריך להבין, על כל פנים בהשקפה ראשונה: למה אין רש"י מפרש שט (גט) מלשון **סליחה**, על דרך שמפרש בפרשנונו.

ועוד צריך להבין, שהרי גט קודם לפרשנונו נאמר בפרשו וירא (יו, כו): "**ונשאו** לכל המקום בעבורם".

ולמה לא פירש"י שט מהו הפירוש של "ונשאו".

אבל אולי אפשר לומר שרש"י בא לפרש **בעיקר** (לא **הפירוש** של ונשא, אלא) איך שייך לומר זה בנוגע לאהרן, ולכן פירוש שאף כאן הפירוש של ונשא הוא לשון סליחה.

הרב וו. ראזענבלוט
- נושב השכונה -

רשימו ביאורי כ"ק אדמו"ר שליט"א בפירש"י דפ' ונשא

פרק ופסוק ד"ה	נו"ב בהוועדונו
ל, יב	ונשא ונשכ"ה
ל, יג	עשרים גרה השקל (הב'). ונשא ונש"מ
ל, כ	בבואם אל אהל מועד. ונשא ונש"מ (1)
ל, כד	הינן. ונשא ונש"מ (2)
ל, כו	ומשחזו בו. ונשא ונש"מ (3)

ונשא. ויק"פ ונשכ"ט	ככלונו.	לא, יח
ונשא ונשכ"ז	באזני נשיכם *.	לב, ב
ונשא ונשכ"ז	פרקו *.	שם
ונשא ונשכ"ז	ויופרקו *.	לב, ג
ונשא ונשכ"ו (4)	ויוצר אוננו בוזרט.	לב, ד
ונשא ונשכ"ז (4)	שם.	שם
ונשא תשכ"ז	עגל מסכה *.	שם
ונשא ונשכ"ז	מסכה *.	שם
ונשא ונשכ"ב (5)	למה ה' וגו'.	לב, יא
ונשא ונשכ"ד	וישק אונ בני ישראל.	לב, כ
ונשא ונשכ"א (6)	לך עלה מזה.	לג, א
ונשא. (ויקרא) ונשכ"א (6)	אונה והעם.	שם
ויק"פ ונש"מ (7)	וגרשוני אונ הכנעני וגו'.	לג, ב
מוש"פ ונשא ונשכ"ט (8)	וראלנו אונ אוורלי.	לג, כג
ונשא ונשד"מ **	פסל לך (הא').	לד, א
ונשא ונשד"מ **	פסל לך (הב').	שם
ונשא ונשמ"ה	ויקרא בשם ה'.	לד, ה
ונשא. (צו) ונשכ"ט (9)	וימהר משה.	לד, וו
ויק"פ ונש"מ (7)	אונ האמורלי וגו'.	לד, יא

- נוצרה ה'ושמ"ט -

כב

לד, כו	לא ונבשל גדי.	ונשא. (ויק"פ) ונשכ"ח (10)
שם	גדי.	שם (11)
שם	בחלב אמו.	שם (11)
לד, לה	והשיב משה אונ המסרה על פניו עד בואו לדבר אונו.	ונשא ונשכ"ח

- (1) כא 214 ואילך. (2) טז 394 ואילך. (3) כו 238
 ואילך (4) יא 139 ואילך. (5) טז 402 ואילך. (6) שם 408
 ואילך. (7) כא 223 ואילך. (8) שם 232 ואילך. (9) יא 153
 ואילך. (10) ו 201 ואילך. (11) שם 202 ואילך.

(* אבל כ"ק אדמו"ר שליט"א לא נזכר השאלות על הפירש"י.

(**) וכן צריך לזקן "מפוזח ביאורי פרש"י על הגזרה ונ"ך (קה"ל ונשמ"ו) ע' 18.

נערך ע"י הרב יוסף יצחק שגלוב
- נושב השכונה -

נגלה

יד. בשו"ע אדה"ז סימן ונר"ו ס"ד והמוחל לא יהי' אכזרי
 מלמחול ... אא"כ .. או חושש שלא יבא לו לעצמו איזה
 רעה ע"י שימחול לו דאז אי"צ למוחל לו דזוילי קודמין
 לזוי חבירו ואם הוציא עליו שם רע אצ"ל למחול לו ...
 ומ"מ מדוג ענוה למוחל אפילו בהוצאון שם רע עכ"ל.

בפשטותו הלשון "איזה רעה" משמע אפילו רק חסרון
ממון או פגיעה כבוד, וזה כוונת בנוגע להוצאת שם רע שיש
מדון ענוה למחול ולא כ"כ בנוגע לכבא לו איזה רעה ששמע
שאפילו מצד מדון ענוה א"צ למחול מצד חיינו קודמין.

הפרי מגדים משבחוהו זהב ט"ק ב' כונת כשיש טעם
להמחול שלא יגע לו היזק א"צ למחול, וראוי למחול כי אם
אין מחול מנ"מ גם עונונו ח"ו לא מוחלין לו .. וע"ז
אמרו כל המעביר על מדונו וכו', עכ"ל, שכונת מצד מדון
ענוה כדי למחול אע"פ שהי' לו היזק.

המ"מ וציונים על השו"ע ציין למ"א סק"ד מעוברא
דר"ו בגמ' יומא פז: ושם ברש"י ד"ה וולמא מפרש שר"ו דאב
למונ, וא"כ איך יודע המ"א ואדה"ז שזה ג"כ רק לטובנו
(בלשון המ"א) ואיזה רעה (לשון אדה"ז).

ובפרט באגה"ק פט"ז כונת דחיינו קודמין אלא כשביד
אחד קיונו של מים ... אבל אם העני צריך לחום ... כל
דברים אלו קודמין לכל מלבושי כבוד ... ולא שייך בזה
חיינו קודמים מאחר שאינו חלי נפש ממש כמו של העני שוה
בשוה ממש ... והנה זהו עפ"י שורוה הדין גמור ... ליכנס
לפני ולפנים משורוה הדין וכו' ... אין צדיק בארץ אשר
יעשה טוב ונמיד ולא יחטא.

ולפי זה אם יהי' להמוחל היזק שאינו חלי נפש ממש
רק ע"ד חסרון ממון (מלבושי כבוד) ובנוגע להמבקש מזילה
אם לא יקבל המזילה אין יוה"כ מכפר ה' צריך להיות
הדין כמו הפרי מגדים שמצד לפנים משורוה הדין (מדון
ענוה) עכ"פ יהי' חיוב למחול?

הרב כונריאל ברוך קסטל
- יושב השכונה -

ש ו נ ו

טו. במו"א וצוה פב, א ד"ה ועשינו ציץ בוחלוננו מובא וילבו
(אך) בין שני חצאי עיגול ועד"ז מובא בכ"מ במו"א

ולכאורה זהו מעשי ידי המדפיס? וראה גם בטוף הנו"א
(מג"א) קכד, ד במה שאמר לפני ר"ע, ולהעיר גם בנו"א
(מג"א) שם שו"ה שנק' שלכאו' וטרר ההמשך.

*

טז. בד"ה ואונה ויצרה בטה"מ וקס"ז ע' סט מבוא: כנודע
ממארז"ל ע"פ ועלה זיוו כו' אמר כנ"ל יהיו מזונות
מרורין כזיוו, ומי שיודע מקור של מאמר רז"ל זה בבקשה
לפרסמו בגליונות הבאים.

הנ' חיים אלעזר טויב
- ונו"ל 770 -

יז. בנדון מש"כ הגרש"פ של' בוגומילסקי ע"ד הורגוט
דוילבוו"ה אלקיט" ל"ג-ט דער האר" הנה, ראשיתו כל,
מייסד טענותיו על יסוד עצמו, שכונב: "...וכפי הנראה
מיוסד הוא עפרש"י בראשיתו לה, ז. עה"פ נגלו אליו
האלקיט...".

הנה אינני מבין למה נקט כך בפשטותו, ומייסד
קושיותיו על סמך זה -

דהנה, עיקר יסוד לורגוט זה (ג-ט דער האר) אמרוני
לו בפירוש, שכך קבלו ממורים ומלמדי מומחית ששנוניהם
מפורשים בהקדמתו הוורבוו"בן חמש למקרא", שלפי דבריהם,
הנה, כך ורגמו או זה ב"חדר" מאז ומקדט, ולכן, עליו
להפנוו טענותיו אליהם.

ומובן וגם פשוט שעיקר הראי' (ויסודם של המורגמים
הנ"ל - לכאורה) היא מפירוש רש"י, שענינו הוא לפרש
"פשוטו של מקרא", ולכן אצטט או הפירש"י (אודונוו כבר
עוררו כו"כ):

בראשיתו, ב, ה: פרש"י ד"ה ה' אלקים: ה' הוא שמו,
אלקיט שהוא שליט ושופט על כל העולט. וכן פי' זה בכ"מ
לפי פשוטו ה' שהוא אלקיט.

והנה, בכוננו רש"י יש (בודאי) מקוט לפלפול
ושקו"ט, כידוע, אבל, לכל לראש, צריכים לעיין במפרשי

פרש"י המפורסמים (והכל מקובלים בנפוצות ישראל), ולכן, אעגילק און לשונם של כמה ממפרשי רש"י שנעמדו ע"ז ופירשו און דבריו.

רא"ם (שם): "ה' הוא שמו: פל' שם העצם, כי זולנו כולט שם הנואר, ושם העצם הוא און וטימן על עצמונו יגעלה, לרואו בעיניו ולשמעו באזניו, ושם הנואר הוא המורה על נואר מנואריו.

אלקים הוא שליט ושופט על כל: פל' הוא שם נואר מורה על שולטנונו ודיינונו, וכן פירושו בכל מקום: ה' שהוא אלקים, לא ה' ואלקים...".

גור ארי' (שם): "ה' ששמו אלקים פל' ה' הוא שם העצם שלו ואלקים הוא שם הנואר".

וכ"כ ב"משכיל לדוד" (שם), כמעט בלשון זה ממש, עי"ש).

וכווננו המפרשים האלו (בפירש"י) מובנו בפסטונו, והאריכונו בזה אך למנואר.

הרב לוי גאלדשטיין
- מלמד דרדקי אהלי וורה -

חזי. בענין ונרגום "ה' אלקים", הנה, עצם טענונו של הרש"פ שי' ב. אין לה כל יטוד כלל, וכדלקמן:

מליטד און טענונו על ושובנו של הגרעק"א, וז"ל הנושבה: "ובינואר אני מנפלא גט על כל הברכונו בנפלה דלעזו שם הוי' לקרוא עוויגער, מלבד דשם עצם לא שייך ענין כינוי...".

הנה, לא ירדני לטוף דענו של הרש"פ, להבין און היסוד וקשר הנושבה זו לטענונו, דהרי אין הנדון דידן שייך כלל וכלל לנושבה זו, מפני כמה טעמים:

א) המדובר הוא ע"ד שם אלקים (ולא שם הוי'), דשם אלקים הוא שם הנואר (כמבואר במפרשי רש"י), והמדובר בהנושבה הוא ע"ד שם הוי' שהוא שם העצם (וכפי שמדגיש

הגרעק"א בהושובה עצמה: "...דלעזו שם הוי' לקרוא עוויגער, דשם עצם לא שילך ענין כינוי..." (א), ואינו מזכיר שם (בהושובה) ע"ד שום שם אחר (אלקים, שד-י, צבאונו וכיו"ב), כי אט, שם הוי' בלבד.

(ב) (כפי שכבר העירו ע"ז בהגליון דש"פ ונרומה), הרי המדובר כאן הוא בשני השמונו, הוי' ואלקים (לא כשהם מופיעים בפני עצם, כי אט) כשהם באים ביחד" בזה אחר זה, וכנדרון זה לא נזכר בהושובה.

(ג) יש להוסיף ולהעיר מהמפורש בכ"מ בספרי רבוה"ק, ונרגום שמונו הק' (חוץ משם הוי') לא לנרגום ג-ט, כי אט, לנרגומו המילולי.

- דרא"ג, הנה, לפענ"ד, יפה עשה המחבר ד"בן חמש למקרא", שהביא ראי' ממאמר חסידונו, שכן, אין לך ראי' גדולה יותר מ"מעשה רב", ומה גט - ונרגומו (המילולי) של כ"ק אדמוהרי"צ נ"ע!

ויש להוסיף בזה עוד:

(א) בלקו"ש וולק יד, ע' 480, "...שובה ישראל עד הוי' אלקיך, ווי דער אפטיטש אין דעם, אז אידן טוען ושובה ביז דער אויבערשטער, וואס ער איז אלקים "בעל היכולו ובעל הכחונ כולט", דער אלמעכטיקער און אויבערהערשער פון אלע כווננו, ווערט אלקיך...". הרי שמורגם און שט "אלקיט" - "דער אלמעכטיקער...".

(וראה בהקדמונו "לוח שנוו ה'ושמ"ט" במכונב כ"ק אדמו"ר שליט"א אין שונורגם הפטוק ד"בניט אונם לה"א" באנגליוו עיני"ש).

ועוד יש להביא דוגמאנו רבונו, כהנה וכהנה, ואטו כי רוכלא כו', והעיקר הוא - עיקר יסוד לנרגום זה הוא מפרש"י הנ"ל, כפשוט.

מלמד ושב"ר

- ברוקלין נ.י. -

פרש"י המפורסמים (והכל מקובלים בנפוצות ישראל), ולכן, אעזיב את לשונם של כמה ממפרשי רש"י שנעמדו ע"ז ופירשו את דבריו.

רא"ם (שם): "ה' הוא שמו: פי' שם העצם, כל זולתו כולם שם הנואר, ושם העצם הוא אונז וטימן על עצמונו לנעלה, לרואו בעיניו ולשמעו באזניו, ושם הנואר הוא המורה על נואר מנואריו.

אלקים הוא שליט ושופט על כל: פי' הוא שם נואר מורה על שולטנותו ודיינותו, וכן פירושו בכל מקום: ה' **שהוא אלקים, לא ה' ואלקים...**"

גור אר"י (שם): "ה' ששמו אלקים פי' ה' הוא שם העצם שלו ואלקים הוא שם הנואר".

(וכ"כ ב"משכיל לדוד" (שם), כמעט בלשון זה ממש, עיל"ש).

וכוננו המפרשים האלו (בפירש"י) מובנו בפשטותו, והאריכות בזה אך למונר.

הרב לוי גאלדשטיין
- מלמד דרדקי אהלי נורה -

ח.י. בענין נרגום "ה' אלקים", הנה, עצם טענונו של הרש"פ ש" ב. אין לה כל יסוד כלל, וכדלקמן:

מליטד אונז טענונו על נשובנו של הגרעק"א, וז"ל הנושבה: "ובינו אנז מנפלא גט על כל הברכות בנפלה דלעזו שם הוי' לקרוא עוויגער, מלבד דשם עצם לא שייך ענין כינוי...".

הנה, לא ירדנו לטוף דענו של הרש"פ, להבין אונז היסוד וקשר הנושבה זו לטענונו, דהרי אין הכרח דידן שייך כלל וכלל לנושבה זו, מפני כמה טעמים:

(א) המדובר הוא ע"ד שם **אלקים** (ולא שם הוי'), דשם אלקים הוא **שם הנואר** (כמבואר במפרשי רש"י), והמדובר בהנושבה הוא ע"ד שם הוי' **שהוא שם העצם** (וכפי שמדגיש

הגרעק"א בהזשובה עצמה: "...דלעזו שם הוי' לקרוא עוויגער, דשט עצם לא שייך ענין כינוי..."), ואינו מזכיר שם (בהזשגבה) ע"ד שום שם אחר (אלקים, שד-י, צבאונו וכיו"ב), כי אט, שם הוי' בלבד.

(ב) (כפי שכבר העירו ע"ז בהגליון דש"פ ונרומה), הרי המדובר כאן הוא בשני השמות, הוי' ואלקים (לא כשהט מופיעים בפני עצם, כי אט) כשהם באים ביחד" בזה אחר זה, וכנדון זה לא נזכר בהזשובה.

(ג) יש להוסיף ולהעיר מהמפורש בכ"מ בספרי רבוה"ק, וזרגוט שמוז' הק' (חוץ משם הוי') לא לזרגוט ג-ט, כי אט, לזרגוטו המילולי.

- דרא"ג, הנה, לפענ"ד, יפה עשה המחבר ד"בן חמש למקרא", שהביא ראי' ממאמר חסידות, שכן, אין לך ראי' גדולה יותר מ"מעשה רב", ומה גם - וזרגוטו (המילולי) של כ"ק אדמוהרי"צ נ"ע!

ויש להוסיף בזה עוד:

(א) בלקו"ש וולק' יד, ע' 480, "...שובה ישראל עד הוי' אלקיך, ווי דער אפטילטש אין דעם, אז אידן טוען ושובה ביז דער אויבערשטער, וואס ער איז אלקים "בעל היכולו ובעל הכחונ' כולט", דער אלמעכטיקער און אויבערהערשער פון אלע כוונות, ווערט אלקיך...". הרי שמוז'גם און שם "אלקיט" - "דער אלמעכטיקער...".

(וראה בהקדמו' "לוח שנו' ה'זש"ג" במכונב כ"ק אדמו"ר שליט"א אין שונוירגם הפטוק ד"בניט אונ' לה"א" באנגליו' עיל"ש).

ועוד יש להביא דוגמאות רבות, כהנה וכהנה, ואטו כי רוכלא כו', והעיקר הוא - עיקר יסוד לזרגוט זה הוא מפרש"י הנ"ל, כפשוט.

מלמד וזשב"ר

- ברוקלין נ.י. -

ה י ו ם ל י ו ם

לט. כה שבט - "נוגע איהם זיינע קינדער, און קינדס קינדער" - וי"ל שבה נכללים גם הבאים או"כ וע"ד מ"ש בענין לא ימושו מפין ומפי זרעך ומפי זרע זרעך ואז מובטחים שהי' מעונה ועד עולט. וי"ל שזהו ג"כ הנוקף של חזקה שהוא ג"פ.

ל' שבט - "...בא בפעט הראשונה . . אור ליום ששי פ' משפטים . . ובכל שנה הי' ער כל אונו הלילה...". ויש להעיר שבכל שנה ולה הקביעות רק בימי השבוע ולא בימי החדש כלל. ואולי י"ל שכל נוכן ענינו דהיחידות והיינו וואס ער וואט גענומען הי' קשור בעיקר במה שהוא אור ליום ששי פ' משפטים דוקא ולכן האט ער מיט דעם געלעבט בכל שנה ושנה.

א אדר א - "...לפעלו במלאכות הכלליות להגביר הצורה על החומר . . ולעבודתו . . דכל נשמה יש לה עבודה פרטית במוזין ומדון...". - וי"ל ע"פ המבואר בלקו"ש שהפרש בין פעולה ועבודה הוא בזה שפעולה מוזילוס יונר לענינים הכי נחזונים משא"כ עבודה הוא מוזילוס ומבטא ג"כ מלאכה נעלית יונר באיכות. ועפ"ז יוזנק ש"פעולות" הוא בהנוגע הגברות הצורה על החומר והיינו עניני עולם כפשוטם משא"כ "עבודה" מוזאים יונר לעניני הנשמה הכוללות משכל ומדון.

ב אדר א - "...רבינו הזקן סידר לפני אנ"ש העבודה במוח . . לבקר כל זנועה שנהי' רק כפי האמונה ובה ע"י עבודה...". - וי"ל שבכאן גיט זין ארויט שני הענינים דזורו וסידרו חב"ד הן הענין של השכלה ("מוח") והן הענין של עבודה. ועוד י"ל שבכאן מוזמגים יחד ב' הזכונות הפכיות היינו הביטוי "העבודה במוח".

"ועבודה זו אינו כמו שטועים טעונו גמור שצריכים לפרק הרים ולשבר סלעים" - ויש להעיר ע"ד מ"ש ע"ד הנהגות שנו ונק"ל אז "ולק איז קיין טאלק ניט" והיינו שהי' למעלה ממדוה"ג וכליט. וצריכים דוקא הניגשבות אורו בכלים.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן
- ר"מ במוזיבוא -

לזכות

הילד דוב ידידי' שיחי'
לאורך ימים ושנים טובות
נולד ביום ב', כ"ד שבט
ונכנס לבריתו של א"א ע"ה
ביום ב', ב' דר"ח אדר א'
תהא שנת משיח טובה

נדפס ע"י הוריו

הרה"ת ר' שלמה וזוג' מרת יוכבד אסתר שיחיו צונץ

ולזכות

אברהם ישראל, שמעון ברוך ומרים ליבא שיחיו